

Slagelse

Af de seks arrester i gl. Sorø amt i 1923 – Slagelse, Skælskør, Korsør, Ringsted, Sorø og Haslev – består i dag Slagelse og Ringsted, de to største. Indtil Helsingør og Køge nye arrester blev bygget, var Slagelse arrest med sine 32 pladser Sjællands største uden for København.

Slagelse købstadsprivilegier hidrører fra 1288. Et første rådhus kendes fra ca. 1500. Nye tider, nye behov, man tog sit byggemateriale, hvor man kunne få det. Selv den fromme kong Christian den Tredje tillod 1551 byen at bruge materialer fra den nedrevne Frue Kirke til reparation af rådhuset, og 1581 bevilgede Frederik den Anden to års byskat til samme formål, men med årene forfaldt det engang så solide hus. Fra 1682 kaldes det »ruineret«. 1721 tillod Frederik den Fjerde afholdelse af et lotteri med 15.000 lodder à 1 rdl., hvis overskud skulle bruges til reparation af rådhuset og køb af brandslukningsmidler, men det var for sent til at redde huset. Rådstueprotokollen for 1723 anfører, at natten til den 27. januar var rådhuset af ælde ruineret og gulvet nedfaldet i fangehullet, således at ingen herefter uden livsfare kunne indfinde sig til Hans Majestæts eller byens tjeneste. Man må håbe, at der ikke var fanger i hullet denne nat.

I stedet for at bygge et nyt rådhus valgte man at købe købmand Coldings gård på Torvet i 1735. Rådstueprotokollen nævner den for lotteriet indkomne hob penge, takker for 400 rdl. fra Christian den Sjette, beskriver husets formål, »Retfærdighed skal haandhæves og den Forudrettede hjælpes til Rette«,

De indsatte kan opbevare effekter, som ikke udleveres, i et såkaldt effektdepot, d.v.s. et lille skab, hvor den indsatte selv har nøglen. Når effekter skal udtages eller henlægges, medvirker personalet, men man behøver ikke at føre de såkaldte effektlistes, da den indsatte selv har kontrollen med sit skab.

og opregner »en zirlig Raadstue, et Tinghuus, Samlingssal, en grundmuret, hvælvet Arrestkjælder, et Civil-Arrest-Kammer, en velindrettet Corps de Garde, hvis Lige næppe i hele Stiftet findes«. Men

Ting- og Arresthusets facade. Arrestens hovedindgang var fælles med retten, med arresthuset til højre.

ak, ved den store bybrand i 1740 – de nys indkomne sprøjteredskeer hjalp ikke meget – brændte rådhuset med alle dokumenter. Nu gik det dog rapt, allerede 1742 var huset genopbygget. Indledningen til borgmester *Rasmus Wohnsens* indvielsestale fortjener gengivelse:

»Det som er Guds Huus, er til at frygte Gud udi, det samme er et Raadhuus at øve Ret og Retfærdighed udi, ligeledes baade Gudsfrygt og Retfærdighed kan for det første bestyrke Religionen og for det andet styre og regere Menneskene, hvilke begge jeg kan anse som de fornemste Støtter og

Piller, hvorved at deres Flor og Velstand skal befæstes og vedligeholdes, thi hvor skulde Gudsfrygt bedre findes end i Guds Huus, og hvor skulde vel Retfærdighed bedre øves end i et Raadhuus?«

Med stor glæde paraderede borgervæbningen uden for rådhuset ved Kongens besøg i 1750.

Et udateret billede viser rådhuset i syv vinduesfag, to etager og frontispice, formentlig efter tilbygningen af en ekstra etage i 1790'erne.

Hvem der risikerede at komme i fangekælderens, viser en forordning af 1808, et reglement for de fatti-

ge; disse skal på gader og i kirken skjule deres bræk og fejl, og foreviser de deres lemlæstede lemmer for at erholde almisse, skal de sættes i hullet og i nogle dage straffes med vand og brød. Byhistorikeren *Arnskov* fremdrager fra 1817 fattighuslemmet Ellen Poulsdatter, idømt fængsel i 3 dage for medelst slagsmål og klammeri.

1817 opførte Slagelse dramatiske Selskab Christian Olufsens uopslidelige gavtyvekomedie *Gulddaasen* fra 1793 – det er den med »Lommeprøcurator« Faldsmaals skriftemål »De ved vel selv, at Jura kan ingen ærlig Mand leve af i de smaa Embeder paa Landet« – med så smukt overskud, at selskabet kunne indlede en tradition om at bespise almisselemmerne og fangerne i arresten på Kongens fødselsdag 28. januar på selskabets bekostning, dette år med suppe og steg, surbrød og smør, kaffe, øl og brændevin. Arrestanterne takkede rørt:

Held være dem, der ej forgetted
Den armes og den fattiges Nød,
Men billig lod os blive mætted
I vores Hunger med eders Brød.
Vi føle, det er Pligt at yde,
Paa sand Taknemligheds Vis
Enhver, der lod os Hjælpen yde,
Vor Glæde, sande Tanke og Pris.

Jammerlige versfødder, men taknemligheden er ikke til at tage fejl af.

Som andetsteds byggedes nyt i 1840'erne, Christian den Ottendes tid, her ikke et nyt rådhus, men et ting- og arresthus i Løvegade med 2 retssale, 11 enkeltceller og 2 fællesceller med plads til i alt 18 arrestanter, det ses atter, at bedre plads til arresten var afgørende for tidens offentlige byggeri. Den gamle arrestkælder i rådhuset blev opfyldt. 1868 blev rådhuset i øvrigt solgt til nedrivning, og først sent i det 20. århundrede fik Slagelse et nyt, egentligt rådhus.

Den nye arrest kom dramatisk i brug ved »revolutionen« i 1866. Det patriotiske folk reagerede med voldsomme pøbeloptøjer på, at Antvorskov teglværk anvendte flittige tyske arbejdere fra Lippe-Detmold – 1864 og 1865 havde teglværket afstået derfra, men nu

havde man genoptaget en tidligere sædvane. Alle de dyre spejlglasvinduer knustes, og med stenkast såredes et par af de tilkaldte dragoner. Endelig skred politiet ind og arresterede fire af de værste, men da hoben voksede, og man frygtede for molest af de tyske arbejdere, løslod politiet om aftenen de fire, og mængden vandrede tilfreds hjem, syngende fædrelandssange. Allerede dagen efter kom yderligere politi fra København, og næste år afsagdes hårde straffe, både forbedringshus og vand og brød. Men der kom ikke flere tyske arbejdere til teglværket.

1916-17 byggedes et nyt ting- og arresthus i Rytterstaldstræde, arkitekt *F.C.C. Hansen*, Slagelse blev jo

Næsten alle arresthuse kan fremvise elite-smiley'er fra Fødevarestyrelsen.

SLAGELSE

*Dør med fængselsoæsenets gamle etatseblem.
Rundt om gittervinduet, der symboliserer frihedsberøvelsen, er der (med uret) vist symboler som korset
(religion og nationalfølelse), oplysningens fakkel (undervisning), fugl Fønix, der stiger op af ilden
(den resocialiserede fange), og hammer og tang (arbejde).*

Alle effekter til og fra indsatte visiteres nøje.

ved retsreformen sæde for nævningsager i Sydvestsjælland. Foruden retssalen var der lokaler for politi-kontor m.v., arrestforvarerbolig og, sidst men ikke mindst, arrest med hele 32 pladser, 23 enkeltceller og 3 fællesceller. Det tidligere tinghus var modsat det gamle rådhus for godt til at blive nedrevet, først blev det husvildehjem og 1921-22 ombyggedes det til centralbibliotek. Ved indvielsen var alle enige om, at en herligere bygning til bibliotek kunne ikke tænkes.

En af de værste sager i nyere dansk kriminalhi-storie hidrører fra Slagelse, nemlig det bestialske »Michelle«-mord, hvor tre indbrudstyve i en større virksomhed stødte sammen med en 20-årig rengø-ringsassistent, som de lukkede inde i en container i frysehuset, hvor hun frøs til døde. Den ene gernings-mand meldte sig selv og angav sine medskyldige,

men frygtede angiveligt for de andre fangers reak-tion, når de fandt ud af, at han havde snakket, hvor-for han flygtede fra Slagelse arrest ved at grave sig ud gennem en mur i det gamle hus. På ny indfanget skulle han placeres i en sikker arrest. Et par steder, bl.a. Kalundborg sagde nej, men Ringsted indvillige-de. Minsandten om han ikke flygtede igen ved ankomsten til arresten, han smed blot træskoene og løb. En slukøret kriminalchef sagde til Dagbladet 16. november 2000: »Han var uden håndjern, fordi han virkede stille og rolig, men næste gang slipper han nok ikke for dem.« Moralen for Ringsted arrest må være, at det er godt at være hjælpsom, men man skal også være påpasselig. Der afsagdes senere domme til livsvarigt fængsel.

I den i ikke ringe grad af kriminalitet plagede by – også af denne grund må jeg meget beklage, at der ved retskredsomlægningen i 2007 ikke placeredes nogen domstol i Slagelse – er arresten i flittig brug. 2009 var kapaciteten 29 og udnyttelsesprocenten så høj som 97,8.

Også legebamser kan have udlængsel.